

JAK ZÁVISLOST OVLIVNÍ RODINU

Aktuální závislost, závislost blízkého v dětství, transgenerační přenos...

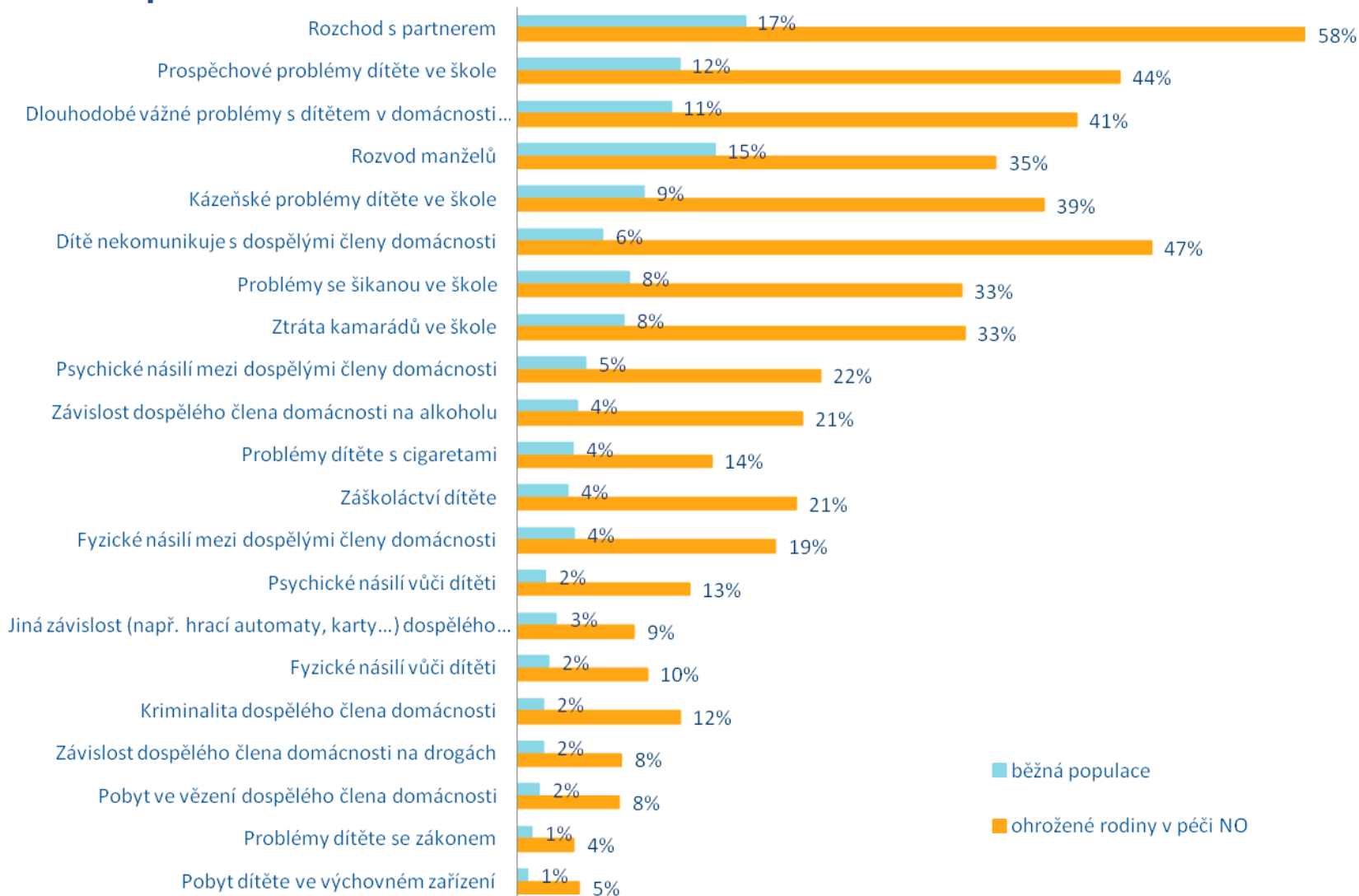

- ✓ v současnosti 31,4 % obyvatel starších 15 let (37,4 % mužů a 25,8 % žen)
- ✓ 23,5 % kouří denně (28,2 % mužů a 19,0 % žen)
- což představuje **přes 2 mil. osob**
- ✓ 23 % dotázaných uvedlo expozici tabákovému kouři doma
- ✓ 22 % je vystaveno kouři na pracovišti

- ✓ 12,5 % dotázaných pije denně nebo téměř denně (18,9 % mužů a 6,4 % žen)
- ✓ přibližně 6,0 % populace starší 15 let (7,4 % mužů a 4,7 % žen) spadá do kategorie škodlivého pití alkoholu
- ✓ dalších 7,2 % spadá do kategorie rizikového pití alkoholu
- ✓ tj. absolutně **640 tis. dospělých** osob

- ✓ střední odhad počtu problémových uživatelů opiátů/opioidů a pervitinu
- ✓ **celkem 47,7 tis.** (0,67 % populace ve věku 15–64 let)
- ✓ z toho 36,4 tis. uživatelů pervitinu
- ✓ 11,3 tis. uživatelů opiátů/opioidů
(z toho 4,1 tis. uživatelů heroinu a 7,2 tis. uživatelů buprenorfinu)
- ✓ **180 tis. problémových uživatelů konopí** (z nich 23 tis. do 18 let).

stalo se/opakovalo se

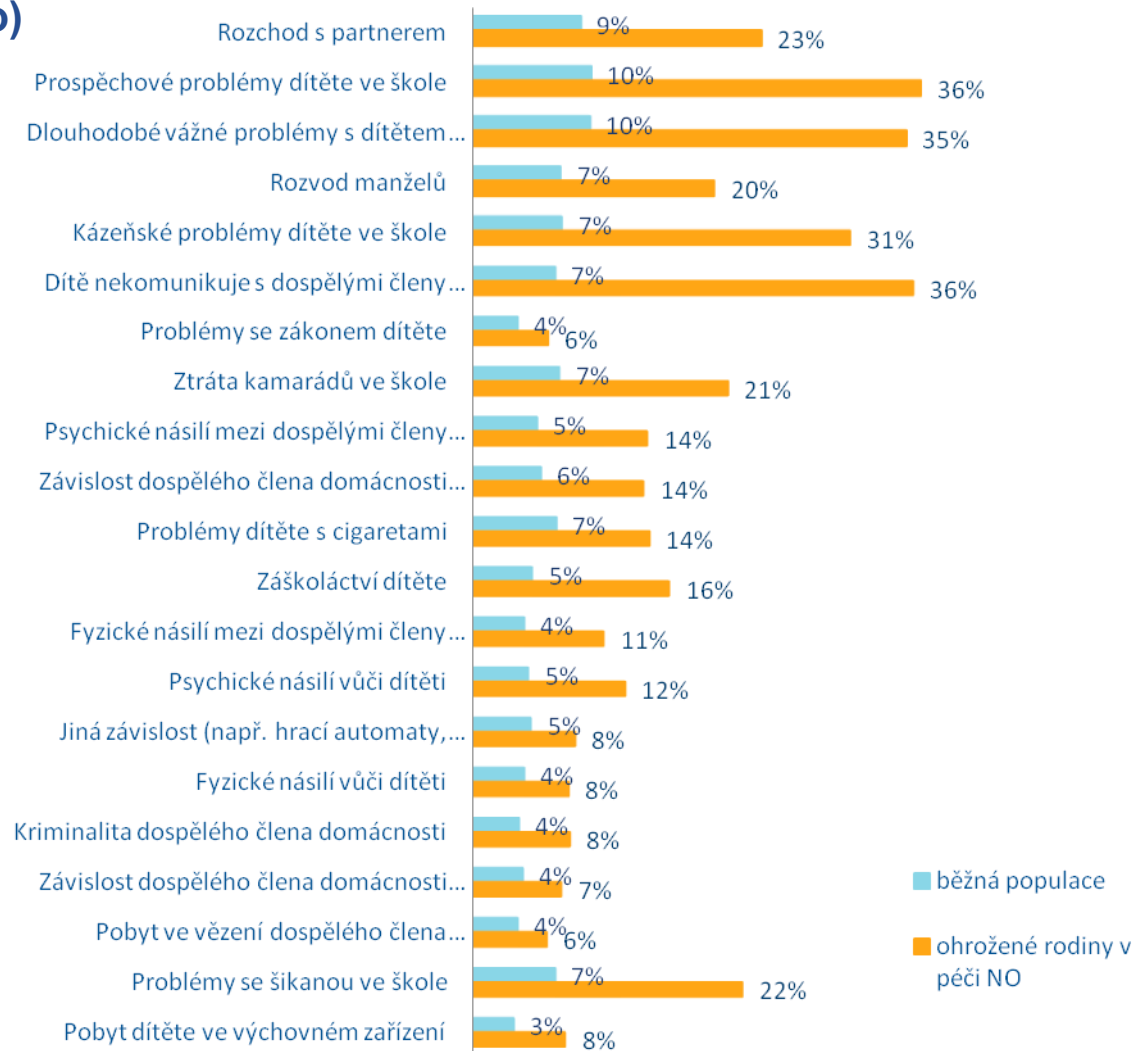
Tabulka set1 1

E03. Byla/je vaše rodina konfrontována některou z následujících situací?

stalo se/opakovalo se	Celkem	Cílová skupina	
		reprezentativní ^A	ohrožené rodiny ^B
% respondentů			
Počet respondentů	6423	5002	1421
Závislost dospělého člena domácnosti na alkoholu	8,1	4,4 ^B	21 ^A
Problémy dítěte s cigaretami	6,4	4,1 ^B	14,3 ^A
Závislost dospělého člena domácnosti na drogách	3,2	1,9 ^B	7,7 ^A
Jiná závislost (např. hrací automaty, karty...) dospělého člena domácnosti	4,2	2,9 ^B	8,6 ^A
Rozchod s partnerem	25,8	16,7 ^B	57,9 ^A
Rozvod manželů	19,1	14,5 ^B	35,2 ^A
Fyzické násilí mezi dospělými členy domácnosti	7,5	4,2 ^B	19 ^A
Psychické násilí mezi dospělými členy domácnosti	8,8	5 ^B	22,3 ^A
Fyzické násilí vůči dítěti	3,9	2,3 ^B	9,6 ^A
Psychické násilí vůči dítěti	4,5	2,1 ^B	12,7 ^A
Kriminalita dospělého člena domácnosti	4,1	1,9 ^B	12 ^A
Problémy dítěte se zákonem	1,8	1,1 ^B	4,2 ^A
Pobyt ve vězení dospělého člena domácnosti	2,9	1,6 ^B	7,5 ^A
Pobyt dítěte ve výchovném zařízení	1,6	0,8 ^B	4,6 ^A
Dlouhodobé vážné problémy s dítětem v domácnosti (neposlouchá, dělá si co chce, odmlouvá, je drzý(á) či sprostý(á) na rodiče atd.)	17,9	11,3 ^B	41,1 ^A
Dítě nekomunikuje s dospělými členy domácnosti	15,2	6,3 ^B	46,6 ^A
Prospěchové problémy dítěte ve škole	19,1	11,9 ^B	44,3 ^A
Kázeňské problémy dítěte ve škole	15,8	9,3 ^B	38,7 ^A
Problémy se šikanou ve škole	13,6	8,2 ^B	32,7 ^A
Záškoláctví dítěte	7,4	3,7 ^B	20,5 ^A
Ztráta kamarádů ve škole	13,4	7,8 ^B	32,9 ^A

A,B,C,... - významné rozdíly mezi sloupcovými kategoriemi (chi kvadrat test 95%)

ohrožuje (určitě nebo spíše ano)

Tabulka set1 2

E04. Do jaké míry si myslíte, že váš rodinný život ohrožují následující faktory?

ohrožuje (určitě nebo spíše ano)		Cílová skupina	
% respondentů	Celkem	reprezentativní ^A	ohrožené rodiny ^B
Počet respondentů	6423	5002	1421
Závislost dospělého člena domácnosti na alkoholu	7,5	5,6 ^B	13,9 ^A
Problémy dítěte s cigaretami	8,5	6,8 ^B	14,4 ^A
Závislost dospělého člena domácnosti na drogách	4,8	4,1 ^B	7,3 ^A
Jiná závislost (např. hrací automaty, karty...) dospělého člena domácnosti	5,6	4,8 ^B	8,4 ^A
Rozchod s partnerem	12	8,8 ^B	23,4 ^A
Rozvod manželů	10	7,2 ^B	19,6 ^A
Fyzické násilí mezi dospělými členy domácnosti	5,6	4,2 ^B	10,7 ^A
Psychické násilí mezi dospělými členy domácnosti	7,3	5,3 ^B	14,2 ^A
Fyzické násilí vůči dítěti	5	4,2 ^B	7,9 ^A
Psychické násilí vůči dítěti	6,3	4,6 ^B	12,4 ^A
Kriminalita dospělého člena domácnosti	4,7	3,8 ^B	8 ^A
Problémy dítěte se zákonem	4,2	3,7 ^B	6,2 ^A
Pobyt ve vězení dospělého člena domácnosti	4,3	3,7 ^B	6,1 ^A
Pobyt dítěte ve výchovném zařízení	4,3	3,4 ^B	7,6 ^A
Dlouhodobé vážné problémy s dítětem (neposlouchá, dělá si co chce, odmlouvá, je drzý(á) či sprostý(á) na rodiče atd.)	15,1	9,5 ^B	35,1 ^A
Dítě nekomunikuje s dospělými členy domácnosti	13,1	6,7 ^B	35,7 ^A
Prospěchové problémy dítěte ve škole	15,5	9,6 ^B	36,3 ^A
Kázeňské problémy dítěte ve škole	12,5	7,3 ^B	30,6 ^A
Problémy se šikanou ve škole	10	6,7 ^B	21,9 ^A
Záškoláctví dítěte	7,4	4,9 ^B	16 ^A
Ztráta kamarádů ve škole	10,1	7,1 ^B	20,7 ^A

A,B,C,... - významné rozdíly mezi sloupcovými kategoriemi (chi kvadrat test 95%)

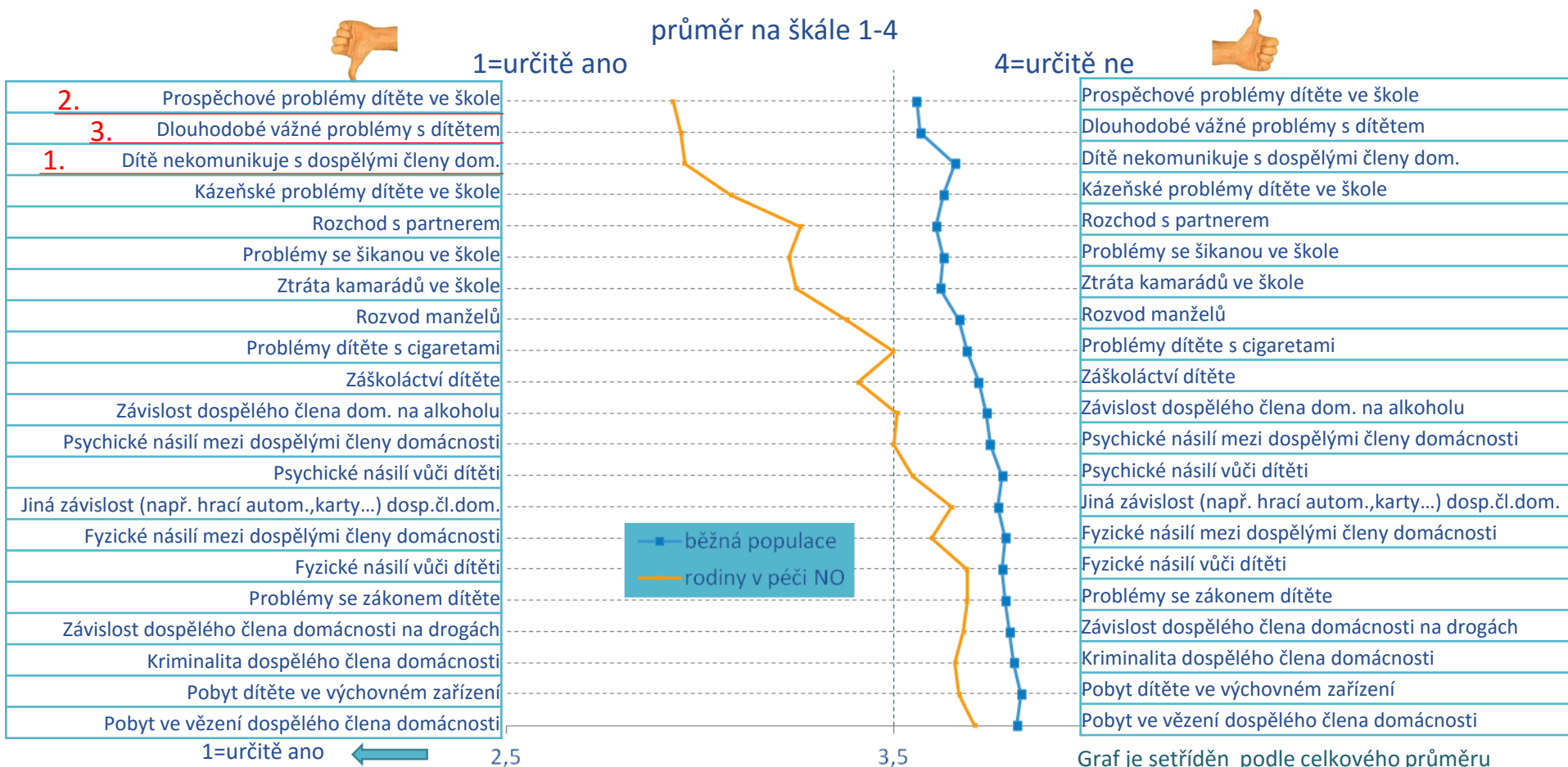

Subjektivně vnímané ohrožení – častější – průměry podle typu rodiny

E04. Do jaké míry si myslíte, že váš rodinný život ohrožují následující faktory?

% respondentů

N=5002

Graf je seříděn podle celkového průměru
Všechny rozdíly jsou významné
Číslicí je označen 1. 2. a 3. největší rozdíl mezi cílovými skupinami

Běžná rodina

- byla konfrontována/cítí se ohrožena rodinou situací a problémy s dítětem
- nejméně byla konfrontována/cítí se ohrožena rizikovým chováním (kriminalita, závislost, násilí).

Rodiny v péči NO

- jsou nejvíce zasaženy v oblasti dítěte, v oblasti psychického a fyzického násilí vůči dospělému a psychického násilí vůči dítěti
- fyzické násilí vůči dítěti je jak v konfrontacích, tak i v ohrožení, v polích označeno jako zelené, tedy ne tak časté
  - oproti tomu závislosti spojené s alkoholem a kouřením cigaret jsou ve střední hladině (oranžová)

Celkově však je nutné upozornit, že problémy v oblasti dítěte jsou jen důsledkem a ne příčinou.

Cílová skupina = běžná populace

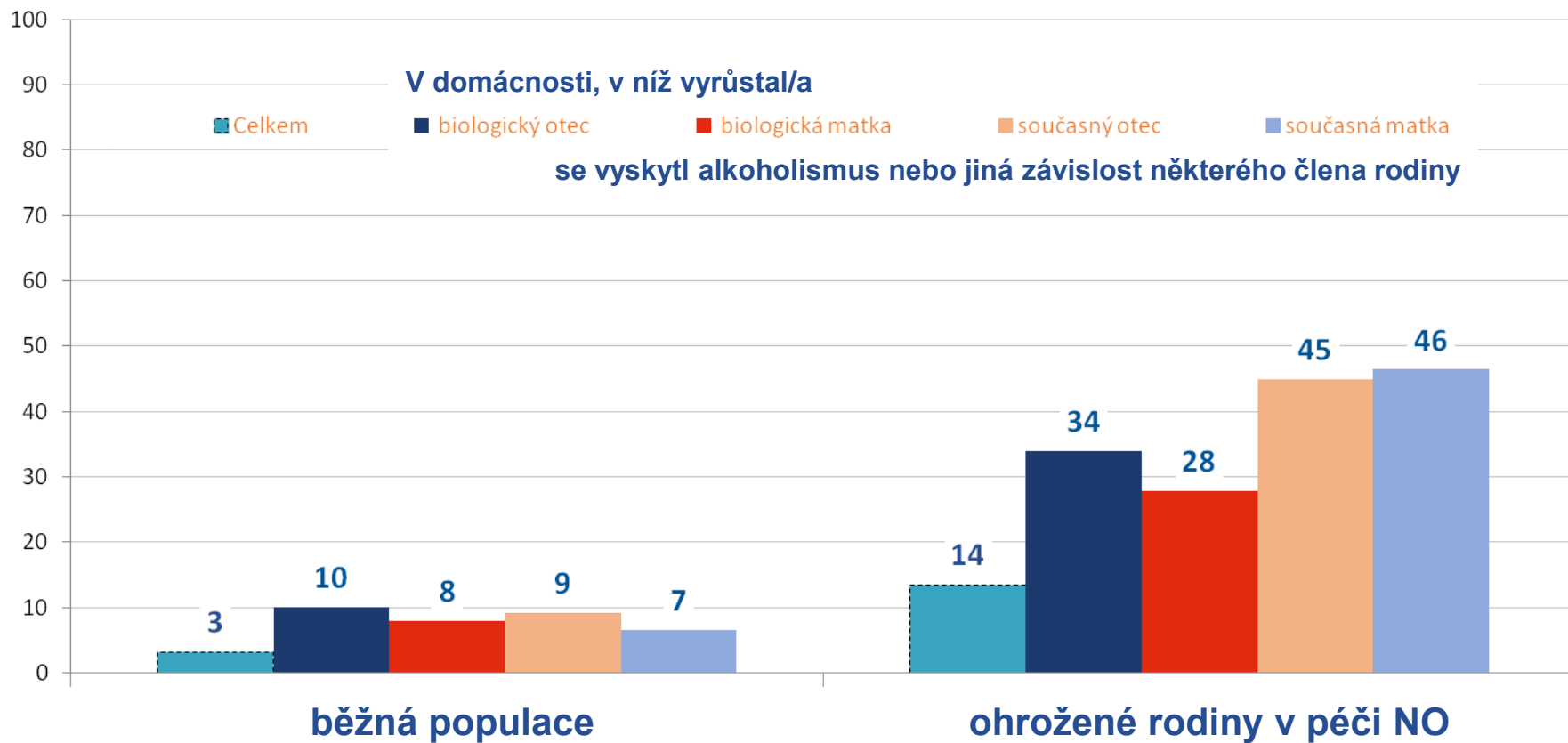
Correlationsa

		C29A. U biologického otce se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C29B. U současného otce se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C30A. U biologické matky se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C30B. U současné matky se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost
Ohroženost rodiny : Závislost	Correlation Coefficient	,132	,258	,078	-,126
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,004	,499
	N	1126	216	1325	31

Cílová skupina = ohrožené rodiny v péči NO

Correlationsa

		C29A. U biologického otce se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C29B. U současného otce se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C30A. U biologické matky se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost	C30B. U současné matky se vyskytlo: Alkoholismus či jiná závislost
Ohroženost rodiny : Závislost	Correlation Coefficient	,266	,425	,151	.
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	.
	N	833	155	1040	18

Z meritorního hlediska je důležité, že alkoholismus se výrazně silněji předává přes rodinu otce. Korelace mezi současnou závislostí dospělého člena rodiny a závislostí v rodině otce je zhruba 2x silnější než u matky.

Cílová skupina = běžná populace

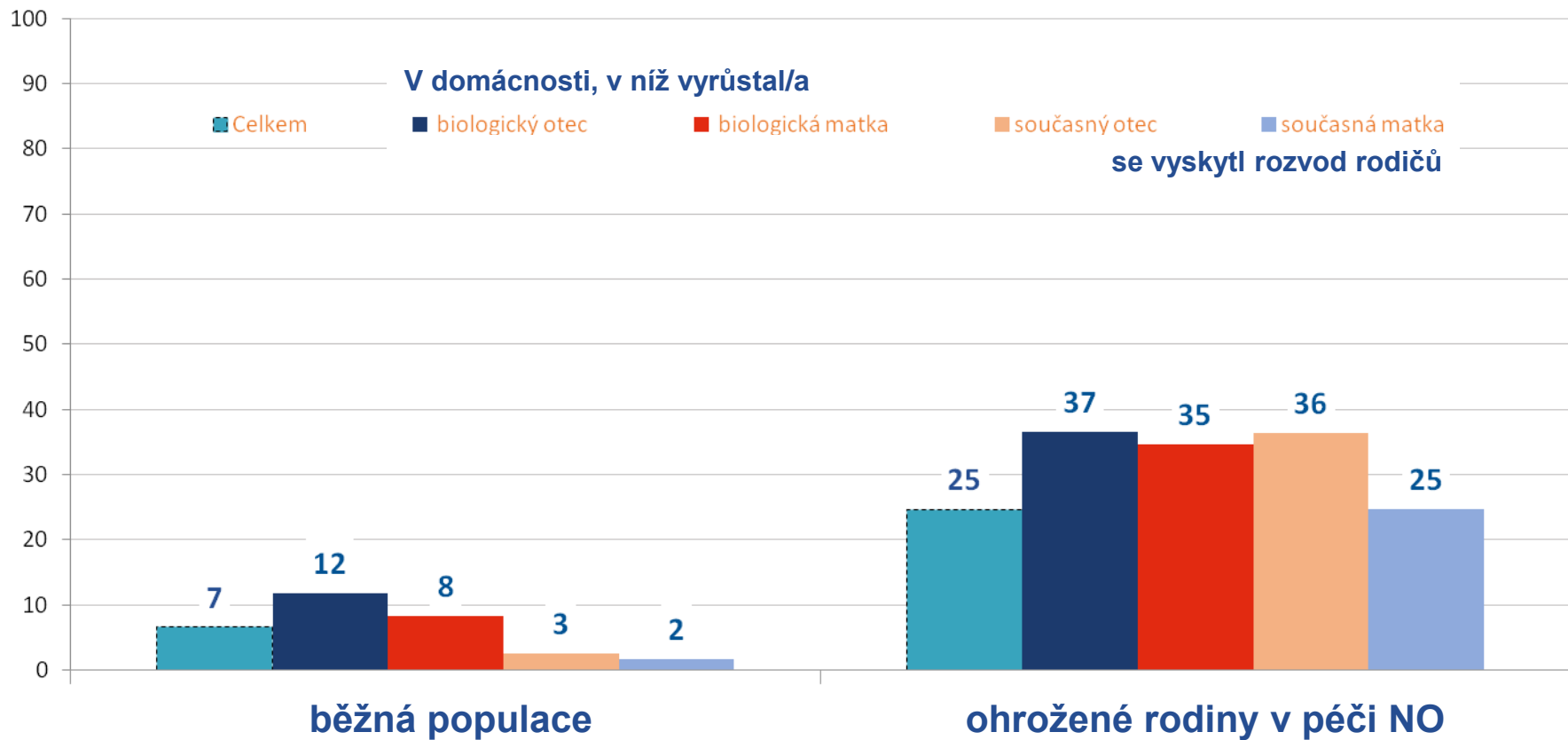
Correlationsa

		C29A. U biologického otce se vyskytlo: Rozvod rodičů	C29B. U současného otce se vyskytlo: Rozvod rodičů	C30A. U biologické matky se vyskytlo: Rozvod rodičů	C30B. U současné matky se vyskytlo: Rozvod rodičů
Ohroženost rodiny : Rozvod rodičů	Correlation Coefficient	,155	,059	,041	,268
	Sig. (2-tailed)	,000	,380	,130	,131
	N	1202	225	1333	33

Cílová skupina = ohrožené rodiny v péči NO

Correlationsa

		C29A. U biologického otce se vyskytlo: Rozvod rodičů	C29B. U současného otce se vyskytlo: Rozvod rodičů	C30A. U biologické matky se vyskytlo: Rozvod rodičů	C30B. U současné matky se vyskytlo: Rozvod rodičů
Ohroženost rodiny : Rozvod rodičů	Correlation Coefficient	,187	,431	,106	,484
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,001	,036
	N	928	179	1056	19

U ohroženosti rodin rozvodem je značný rozdíl mezi běžnou populací a ohroženými rodinami. Zatímco v běžné populaci ohroženost rodin s dětmi rozvodem rodičů statisticky významně závisí pouze na přítomnosti rozvodu v rodině biologického otce, u rodin ohrožených v péči NO je aktuální přítomnost rozvodu závislá na rozvodovosti obou biologických rodičů a také současného otce.

- ✓ počet závislých na alkoholu v České republice je v poměru muži versus ženy 2 :1 (Hosák, Hrdlička, Libiger et al, 2015).
- ✓ výsledky výzkumu - přenos závislosti na alkoholu ze strany mužského pohlaví, je 2x silnější než u žen
- ✓ důsledkem - u mužů dochází i častěji k výskytu rozvodovosti vlivem závislosti na alkoholu
- ✓ vliv současného otce je vyšší než biologického - výchova a sociální učení, které mají na vývoj dítěte větší vliv než genetické dispozice.
- ✓ v ohrožených rodinách v péči NO jsou závislosti výrazně silnější (cca 2x) než v běžné populaci
- ✓ závislosti / problémy v rodině otce byly silnější - napříč generacemi sdílí i jiná rizika (např. chudoba, jiné hodnotové orientace) - pravděpodobnost zvyšování mezigeneračního přenosu alkoholismu

Vysoký vliv současných rodičů oproti biologickým není až tak překvapivý, neboť jsou to právě tito rodiče, kteří se více podílí na aktuální výchově a mají na dítě větší vliv. Zajímavé však je, že tento vliv se téměř nevyskytuje v běžné populaci, což může být zapříčiněno právě celkovou problematictější a obtížnější životní situací ohrožených rodin, kde se hromadí i jiná rizika - zatímco v běžné populaci je možná větší pravděpodobnost, že nový partner si kromě historických problémů ve škole nenese další riziko a nemusí tedy na novou rodinu přenést negativní vliv, u ohrožených rodin jsou rizika často znásobena a noví partneři mohou být menší oporou pro správnou výchovu.

- ČABLOVÁ, L., MIOVSKÝ, M. Rizikové a protektivní faktory v rodině, které predikují užívání alkoholu u dětí a dospívajících. *Československá psychologie*, 2013. 57, 3, 255-270.
- HOSÁK, L., HRDLIČKA, M. a LIBIGER, J. *Psychiatrie a pedopsychiatrie*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2998-8.
- KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouřa deprivantů: nestvůry, nástroje, obrana*. Nové, přeprac. vyd. Praha: Galén, c2006. Makropulos. ISBN 80-7262-410-5.
- MIOVSKÝ, M., SKÁCELOVÁ, L., ZAPLETALOVÁ, J., et al. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN 978-80-7422-391-4.
- MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., GROLMUSOVÁ, L., TION LEŠTINOVÁ, Z., ROUS, Z., KIŠŠOVÁ, L., NECHANSKÁ, B., SOPKO, B., VLACH, T., FIDESOVÁ, H., JURYSTOVÁ, L., VOPRAVIL, J., MALINOVÁ, H. 2015. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [Annual Report on Drug Situation 2014 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-134-3
- ROCKWELL, S. Overcoming four myths that prevent fostering resilience. *Reaching Today's Youth: The Community Circle of Caring Journal* 2, 1998, 3, s. 14.-17.
- ŠOLCOVÁ, I. *Vývoj resilience v dětství a dospělosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2947-3.

PROSTOR PRO DOTAZY...

Děkuji za pozornost.

Mgr. Helena Fialová